

Література

1. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе ; [науч. ред.: В. С. Автономов, Е. М. Майбурд ; пер. с англ. О. В. Буклемишева и др.]. – М. : Дело, 1994. – 687 с.
2. Ветрова И. М. Систематизация теоретических подходов регулирования экономической деятельности в регионе в современных условиях / И. М. Ветрова, В. И. Кикоть // Экономика и управление. – 2006. – № 2–3. – С. 116–121.
3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег : пер. с англ. / Дж. М. Кейнс; ред. Л. П. Кураков. – М. : Гелиос АРВ, 1999. – 352 с. – (Классики экономической науки – XX век).
4. Хайек Фридрих Август фон. Дорога к рабству / Пер. с англ. – М. : Новое издательство, 2005. – 264 с.
5. Хайек Фридрих Август. Пагубная самонадеянность. Ошибки социализма [Текст] : пер. с англ. / Ф. А. Хайек ; ред. У. У. Бартли, III. – М. : Новости, 1992. – 303 с.

*Лопух Ксенія Володимирівна, к.е.н., старший викладач
кафедри історії та теорії господарства ДВНЗ «Київський
національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

**ЗМІНА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ У
ДОСЛІДЖЕННІ ГРОШОВО-КРЕДИТНИХ АСПЕКТІВ
РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ГОСПОДАРСТВА**

З 80-х років ХХ ст. ринкова економіка переходить до нової стадії свого розвитку. Вона характеризується поглибленням глобальної конкуренції на основі науково-технологічних інновацій і посиленням впливу грошово-кредитних, фінансових чинників на господарську систему суспільства, що спричиняють до фундаментальних змін у її функціонуванні.

З одного боку, вони мають позитивні наслідки, зокрема інформаційна та фінансова революції, але, з іншого боку, динаміка господарського розвитку в зазначений період супрово-

джується посиленням його циклічності і поглибленням соціальних (зокрема, посилення нерівності) та екологічних проблем в окремих країнах і в світовому масштабі. Проте, на думку більшості зарубіжних і вітчизняних учених адекватного відображення ці зміни в економічній науці не знаходять. Це пов'язано з тим, що процеси в реальному економічному житті суспільства на сучасній стадії його розвитку відбуваються набагато швидше, ніж теорія встигає адаптуватися до них, пояснити та дати відповіді на питання, які породжують ці нові явища в економіці. На нашу думку, критика сучасних неокласичних теорій, які складають основний напрям економічної науки – мейнстріму – є небезпідставною, адже остання світова фінансово-економічна криза виявила не тільки глибокі дис.-пропорції у сучасному розвитку світової господарської системи, а й показала обмеженість і проблеми в економічній теорії. Вчені наголошують як на теоретико-методологічних проблемах еконо-мічної науки, так і на її практичній придатності її рекомендацій, тобто бути потужною основною економічної політики для вирішення реальних соціально-економічних проблем.

Про кризовий стан економічної науки сьогодні свідчить, головним чином, той факт, що вона не може пояснити і розв'язати реальних соціально-економічних проблем. Це проявляється, зокрема, у відставанні теорії від прискорених темпів світових трансформаційних процесів, а також застарілості методології, що спирається на принципи індустріалізму та логіку модернізму, за допомогою якої наука намагається підлаштуватися під економічну дійсність. Тому звичайно і виникає невідповідність між теорією і практикою, що призводить до неможливості вирішення економічних проблем.

В умовах превалювання у господарському розвитку грошово-кредитних і фінансових чинників особливої актуальності набуває зміна теоретико-методологічних підходів у їх дослідженні. Неможливо проаналізувати сучасні темпи розвитку господарських процесів і дати адекватні рекомендації для здійснення ефективної економічної політики без оновлення методологічного інструментарію аналізу швидких господарських змін.

У результаті динамічного розвитку грошово-кредитних і фінансових відносин, що зумовлено широким використанням технологічних інновацій (поява міжнародних платіжних систем, електронних грошей, віртуальних розрахунків, фінансових інновацій тощо), відбувається трансформація ринкової економіки. Фінансовий сектор економіки поступово перетворюється на фундаментальний чинник економічного зростання і здійснює визначальний на динаміку розвитку господарської системи в цілому. Таким чином, реальні економічні процеси підштовхують до пошуку нових наукових принципів пояснення цих процесів.

Одним з неординарних напрямів сучасної економічної теорії, що пропонує оновлені методологічні підходи до розв'язання нагальних господарських проблем у контексті розвитку грошово-кредитної економіки, виступає монетарне посткейнсіанство. Монетарне посткейнсіанство почало активно розвиватися з 80-х років XX ст. під впливом актуалізації теоретико-методологічних принципів монетаризму і сьогодні стало одним з основних, найперспективніших, неортодоксальних напрямів сучасної економічної теорії, що може дати пояснення низці важливих макроекономічних проблем, зокрема встановленню цін фірмами, безробіття, інфляції, розподілу доходів і проблеми невизначеності (нестабільності) економічної системи. Крім того, представники цього напрямку (С. Вайнтрауб, Х. Мінські, П. Девідсон, Л.Р. Рей, Ф. Арестіс, А. Лейонхуфвуд та ін.) звертають увагу на інституціональну структуру господарської системи, розглядаючи її як систему інститутів, ключовими серед яких є гроші, контракти та держава, що робить їхні підходи подібними до методології інституціоналістів.

Теоретичними особливостями монетарного посткейнсіанства є модернізація предмета та методології кейнсіанського аналізу під впливом актуалізації монетаризму, неокласичної мікрота макроекономічної теорії [1, с. 14]. Центральне місце у монетарному посткейнсіанстві належить аналізу макроекономічних умов, у яких функціонують економічні суб'єкти. Ринкова економіка розглядається як внутрішньо нестабільна система, що характеризується циклічністю розвитку та невизначеністю майбутнього. В той же час гроші, інфляція, грошово-кредитна політика в економічному аналізі посткейнсіанців виступають

основоположним елементом їх теоретичних конструкцій і моделей.

У дослідженнях представників монетарного посткейнсіанства сучасна господарська система розглядається як грошова економіка, якій притаманна невизначеність і нестабільність, що породжуються як ендогенно, так і екзогенно в результаті взаємодії реального та фінансового секторів. Така економіка характеризується циклічністю, джерелом якої виступають фінансові інновації, що створюються фінансовими посередниками з метою задовольнити зростаючий попит на гроші (кредити) економічних суб'єктів. Основними положеннями монетарного посткейнсіанства виступають:

- екзогенні фактори, що впливають на еволюцію грошової економіки;
- неоднорідність і складність економічної системи;
- вплив глобалізації на розвиток національної економіки;
- розвиток банківської системи / фінансового сектору економіки;
- обмежена раціональність економічних суб'єктів;
- розвиток контрактних відносин (проблема «принципал-агент»);
- невизначеність майбутнього.

Отже, посткейнсіанцями запропоновано ширший підхід до розуміння особливостей функціонування сучасної господарської системи, характерними ознаками якої є превалювання кредитно-грошових і фінансових відносин. У той же час спостерігається синтез з окремими методологічними положеннями монетаризму, нового неокласичного синтезу та сучасного інституціоналізму. Тенденція до інтеграції методологічних положень різних напрямів сучасної економічної теорії пояснюється ускладненням економічної реальності та появою нових соціально-економічних процесів, які пояснити в рамках мейнстріму стає неможливим.

Література

1. Гайдай Т.В. Институционализм и современные течения кейнсианства: аспекты методологического взаимодействия /

Т.В. Гайдай. – Journal of Institutional Studies (Журнал інституціональної економіки). – Т. 3. – № 3. – 2011. – С. 10–18.

2. *Arestis Ph., Mihailov A.* Classifying Monetary Economics: Fields and Methods from Past to Future. 2008. Р 1-33. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.landecon.cam.ac.uk/.../WP10-09.pdf.

*Полюсевич Юлія Геннадіївна, к.е.н., старший викладач
кафедри історії та теорії господарства ДВНЗ «Київський
національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ НЕРІВНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СРСР ВЧЕНИМИ- ЕКОНОМІСТАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ

Економічна думка представників українського зарубіжжя становить вагомий пласт у світовій та українській історико-економічній науці, а праці економістів-емігрантів істотно доповнюють теоретичні і практичні дослідження з проблем економіки, економічного розвитку та побудови життєздатної й ефективної господарської системи. На сьогоднішній день вивчення й аналіз наукової спадщини представників української діаспори значно збагачує і доповнює сучасну українську науку як різноманітним їхнім працям, так й інтелектуальним потенціалом зарубіжних учених.

Працюючи поза межами Радянського Союзу, економісти-емігранти мали можливість не лише вільно висловлювати свої думки, але й аналізувати тогочасні події, що відбувалися на батьківщині, під час її входження до складу СРСР, з позицій світового розвитку, застосовувати незаідеологізовані підходи світової економічної думки щодо вивчення процесів господарського розвитку в Україні. Саме представники української еміграції ще в середині ХХ ст. намагалися довести неефективність командно-адміністративної системи та передбачили її неминучий крах. Розглядаючи планову економіку українська діаспора найбільшу увагу приділяли нерівності розвитку галузей господ-